

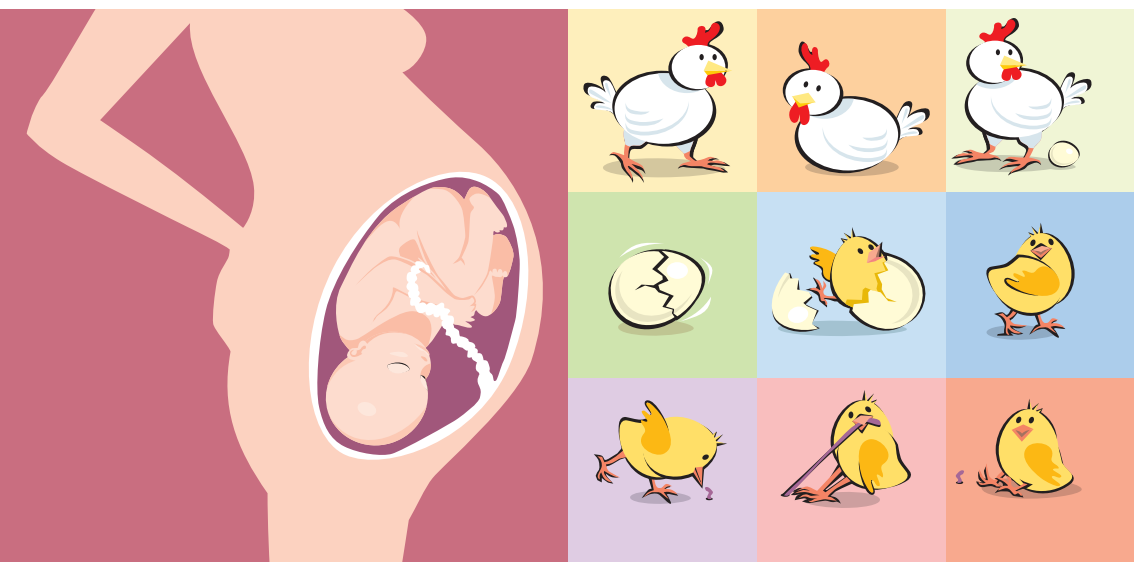

СТИГА ЗА ЩЪРКЕЛА!

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
ПО СЕМЕЙНО ПЛАНИРАНЕ
И СЕКСУАЛНО ЗДРАВЕ

... или как се появяват децата

Сигурно отгавна сте забелязали, че момчетата и момичетата са различни - момичетата са по-нежни, а момчетата - по-силни. Сигурно сте забелязали също, че момченцата и момиченцата например пишкат по различен начин - едните прави, другите - клекнали. Работата е там, че момчетата и момичетата са от различен **пол** - мъжки и женски. Всички така се раждаме и принадлежим физически към един от тези два пола.

Сигурно сте се чудили и откъде идват бебетата? Тази книжка ще ви разкаже повече за всичко това, ще опише физическите разлики между двата пола.

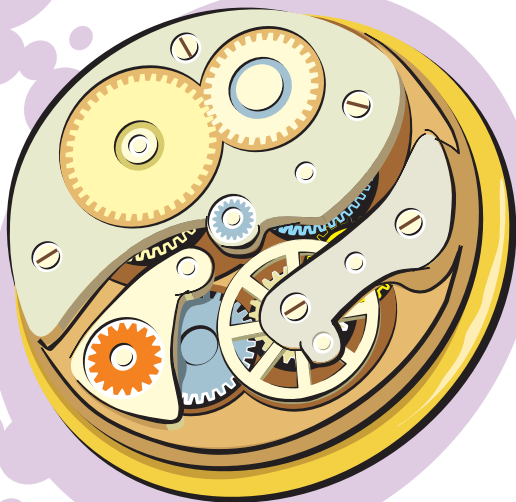
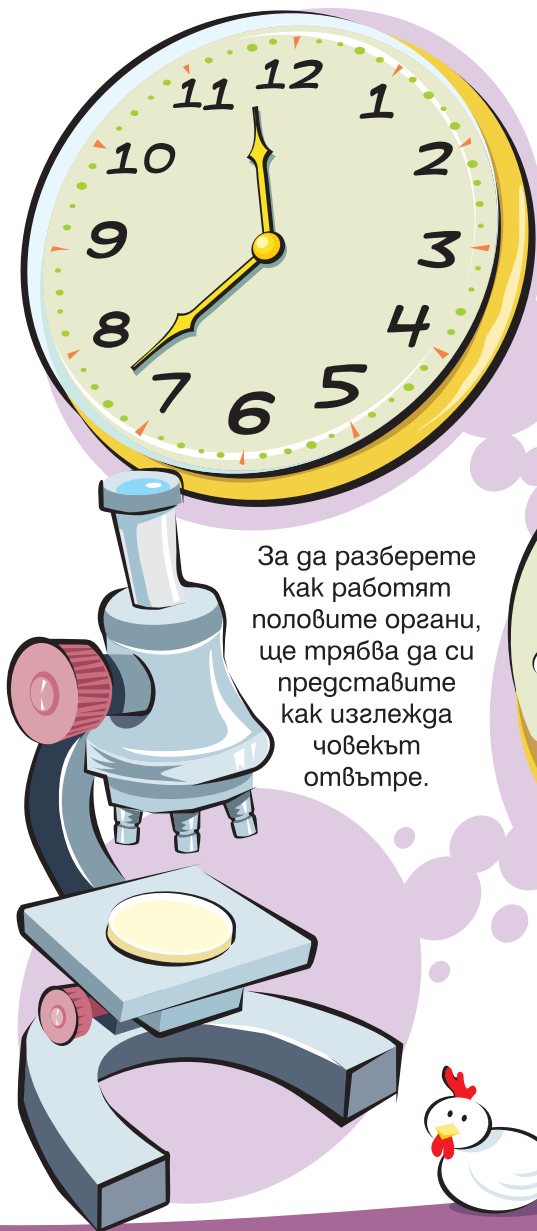
За да си имате дете, трябва вече да сте големи. Тогава всички органи в тялото ще са достатъчно пораснали. За да се появи бебето, най-важни са **половите органи**. Тези органи работят непрекъснато - също както сърцето, мозъкът и белият дроб.

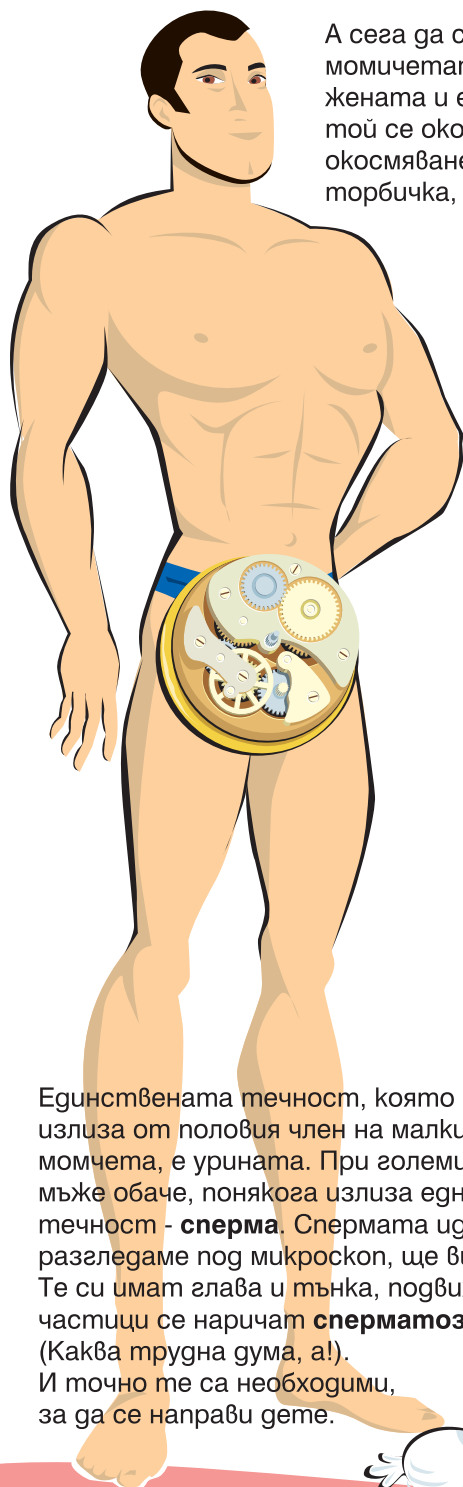
Как се ПОЯВЯВАТ ДЕЦАТА?

Погледнете този часовник! Стрелките се движат непрекъснато по циферблата, но за да се видят всички колелца на механизма, ще трябва да отворим капака.

За да разберете как работят половите органи, ще трябва да си представите как изглежда човекът отвътре.

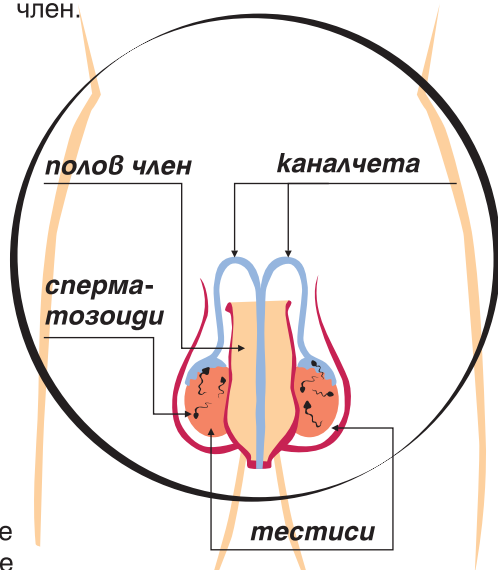
За да си обясним как работят органите на човека, можем да използваме **микроскоп** (лупа, само че много по-силна). Това е нещо интересно!

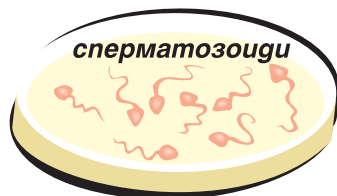

А сега да сравним мъжа и жената, момчетата и момичетата. Обикновено мъжът е по-висок от жената и е с по-широки рамене. Когато порасне, той се окосмява. Малкото момче още няма такова окосмяване, но и то, както и мъжът, си има кожена торбичка, в която има две топки (виж картинката).

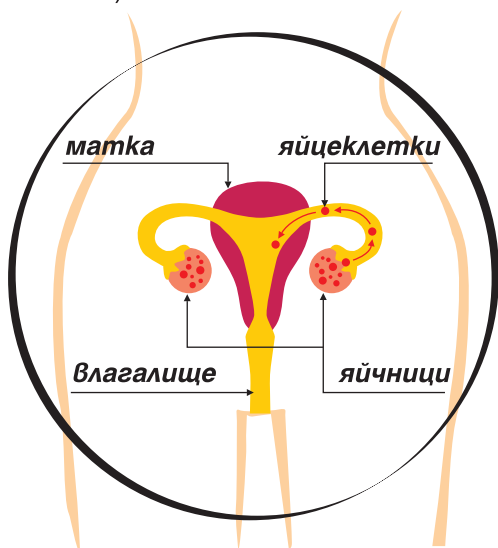
Тези топки се наричат **тестиси**. Момчето си има също и нещо, което прилича на стволчето на гъба и се нарича **мъжки полов орган (пенис)**. Но това, както и при стрелките на часовника, е само отвън. Още не сте видели механизма на работа на половите органи. Ето как изглеждат половите органи на мъжа отвътре: две каналчета започват при двете топки и се съединяват по-нагоре в друг канал. Този канал влиза в половия член.

Единствената течност, която излиза от половия член на малките момчета, е урината. При големите мъже обаче, понякога излиза една друга течност - **сперма**. Спермата идва по каналчетата от тестисите. Ако я разгледаме под микроскоп, ще видим движението на много малки частици. Те си имат глава и тънка, подвижна опашка. Тези малки частици се наричат **сперматозои** (Каква трудна дума, а!). И точно те са необходими, за да се направи дете.

Сега да разгледаме жената. Тя обикновено е по-ниска и по-слаба от мъжа, раменете ѝ са по-тесни, а бедрата по-широки. Гърдите ѝ са по-големи от тези на мъжа. Горе между краката си има косми, както и мъжът, обаче няма нито тестиси, нито пенис. За да видиш нейните полови органи, ще трябва да погледнеш в тялото ѝ, както при часовниковия механизъм (Нали помниш за часовника?).

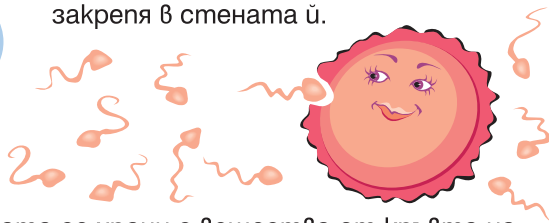
Там има две топчета, които се наричат **яйчници**. От тези яйчници тръгват две тръби (като каналчетата), но много по-големи от тези на мъжа. Тези тръби влизат в торбичка с дебели стени, която прилича на круша. Тази торбичка се нарича **матка**. Матката се стеснява надолу и се превръща в канал, който наричаме **влагалище**. Влагалището пък се намира в долната част на тялото на жената. Ако разгледаме яйчниците, ще видим, че в тях има малки точки. Тези малки точки са яйцеклетките. Те зреят в организма на жената както зреят плодовете. И всеки месец узрялата вече клетка тръгва от яйчника, спуска се надолу по тръбите и стига до матката.

Когато мъжът и жената се обичат, те се целуват и прегръщат. Те се чувстват добре заедно, понякога се прегръщат много силно и мъжкият полов член става твърд и по-голям. Тогава той може да влезе във влагалището на жената - това се нарича **полов акт**. Накрая от каналчето на мъжкия член излиза спермата и когато един от малките сперматозоиди (спомняте си, те са на мъжа) се срещне с една от узрялите яйцеклетки, те се сливат. Така се получава бебето!

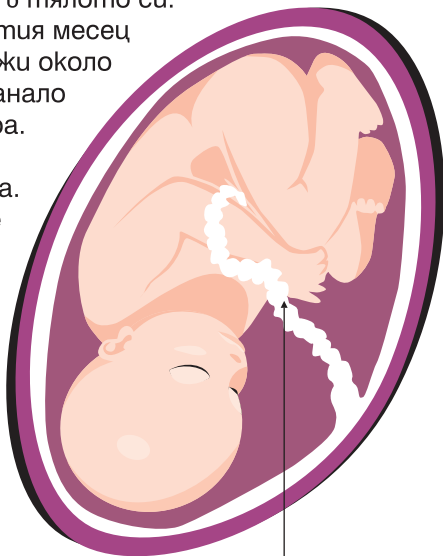
Какво става с бебето и майката?

Когато сперматозоидът и яйцеклетката се слепят, това означава, че е станало оплождане. И така, оплодената яйцеклетка слиза надолу по тръбите на яйчниците на жената, стига до матката и там се закрепва в стената ѝ.

Там яйцеклетката се храни с вещества от кръвта на майката и това е достатъчно за развитието на плода. Плодът се развива, мени формата си и постепенно придобива вид на малко човече. Девят месеца след като сперматозоидът е срещнал яйцеклетката, бебето е готово да се появи на бял свят.

Бременността обикновено трае девет месеца. През първите три месеца започват да се оформят главните органи - сърце, бял дроб, черен дроб. В края на третия месец бебето тежи около 15 грама и е дълго приблизително 7 сантиметра и половина. Ако майката се погледне в огледало, тя няма да забележи никакви промени в тялото си. Към края на шестия месец детето вече тежи около килограм и е станало 20-30 сантиметра. То вече може да чува звуци и рита. На майката вече ѝ личи корема - станал е много по-голям. До края на деветия месец детето продължава да расте и утвърдява време майката да ражда!

**Пъпна
връв**

И така, бебето в корема на майката вече е достатъчно голямо и не може да остане повече там. Станало му е доста тясно и матката вече не може да се разтяга, даже напротив - започва често да се свива и разпуска и да избутва плода надолу.

Обикновено раждането става в специални болници, където работят лекари. Работят също и медицински сестри и акушерки, които помагат на лекарите. В болницата се правят различни изследвания, които проверяват дали детето и майката са добре и какво може да се направи, за да се чувстват още по-добре.

Раждането не е лесна работа. Някои майки дори ходят на специални курсове, за да се научат да дишат дълбоко и равномерно, така че да прониква много кислород в организма им по време на раждането. Някои са правили гимнастика и мускулите им са заякнали; изобщо, всяка майка се е подготвяла за раждането. При раждането долната част на матката се отваря все повече и повече, цялата матка се свива и разпуска все по-бързо и по-бързо. Мускулите на майката помагат на детето да се движи към изхода и малко по малко то подава главата си от влагалището на майката. Влагалището е много еластично и така направено от природата, че да може детето да мине оттам, а после да възстанови големината си.

Как излизат децата?

Акушерката и лекарят помагат на родилката и бебето. Когато бебето излезе, те първо срязват **пълната връв**, която е давала храна на гетето в продължение на девет месеца. Докторът срязва връвта бързо и умело, без да причинява болка нито на майката, нито на гетето. И от тази връв остава едно малко възелче - това е **пъпът**.

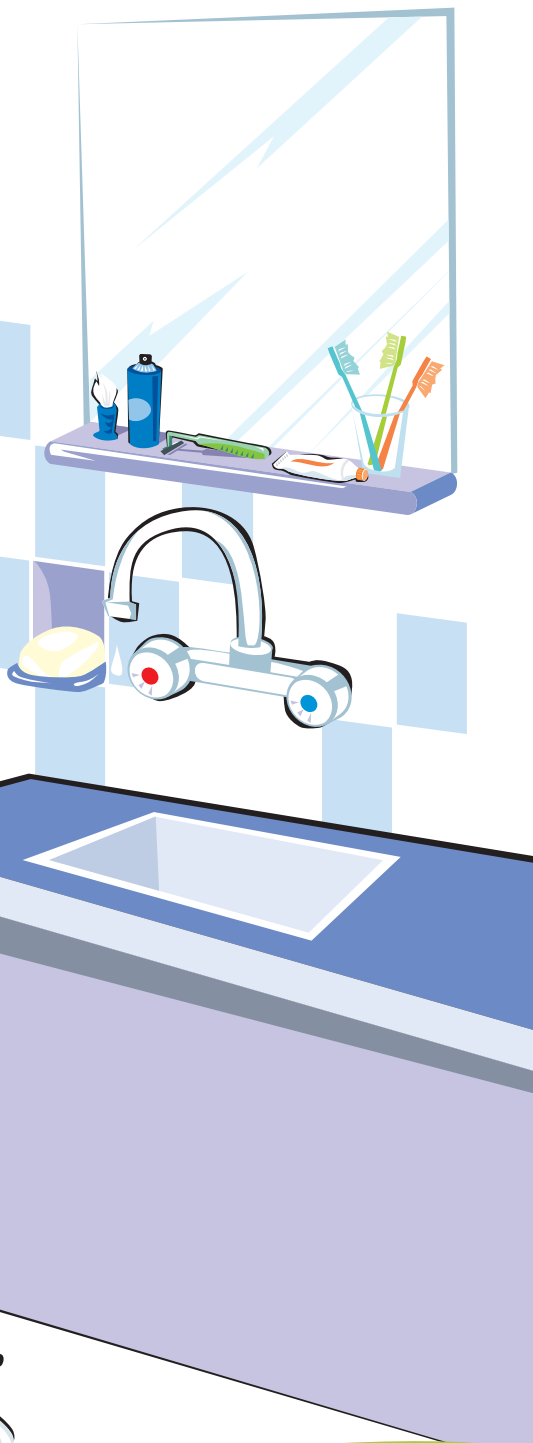
С поемането на първата глътка въздух новороденото бебе започва да плаче, защото използва за пръв път белия си гроб и вдишва. Акушерката внимателно измива и повива бебето и го дава на майката. Постепенно то се научава да суче кърмата от гърдите на майка си. Кърменето е много важно - по-добра храна от майчиното мляко няма. То съдържа всички необходими **витамини** и полезни вещества, за да сте здрави. С всеки изминал ден мъничкото човече разбира и може повече и повече неща, става все по-самостоятелно.

Понякога на мама не ѝ е лесно да полага всички необходими грижи. Тя може да се уморява и затова трябва да ѝ помагате.

Както вече разбрахте, половите органи са тези, с които се правят децата. И за да бъде всичко наред, трябва много да ги пазите - от удар например, а също и от болести. Трябва внимателно да се отнасяте с тях и винаги да ги пипате с чисти ръце.

Например, когато влизате в тоалетната, най-напред измийте ръцете си. Измийте ги и преди да излезете оттам.

Има инфекции, които увреждат точно половите органи и някои от тях са много страшни и могат дори да убият човек. Ето повече информация за една от най-сериозните.

СПИН е много сериозен проблем, който се причинява от малка невидима частица, наречена вирус (**ХИВ**). Когато си здрав, твоето тяло може да се бори с различни болести. Дори когато някой е болен, тялото му продължава битката и накрая човекът е отново здрав. Но когато е заразен с вируса ХИВ, организмът му вече не може да се защити. Ето защо ХИВ е много опасен.

Запомни, това е важно: човек се заразява с вируса (ХИВ), после (може след години) развива синдрома (СПИН). Ето ти още една трудна дума, която означава сбор от признаци и болестни прояви.

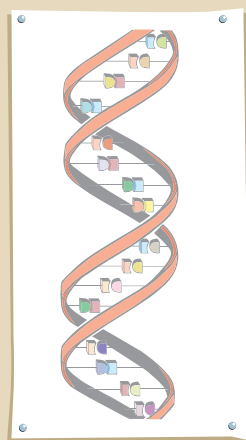
Как може
да се
заразим
с ХИВ?

Може да се заразиш с ХИВ, ако твоите телесни течности (например кръвта) се смесят с телесните течности на някой, който вече има ХИВ. Това може да стане също и когато двама възрастни правят деца - нали помниш, че затова трябва да се срещнат сперматозоида и яйцеклетката. Но от ХИВ/СПИН не може да се заразиш като от грип, нито пък ако докосваш някой вече заразен. Затова не се тревожи! Важното е, обаче, да знаеш как да се предпазваш, както сега, така и когато пораснеш.

Могат ли
децата
да се
заразят?

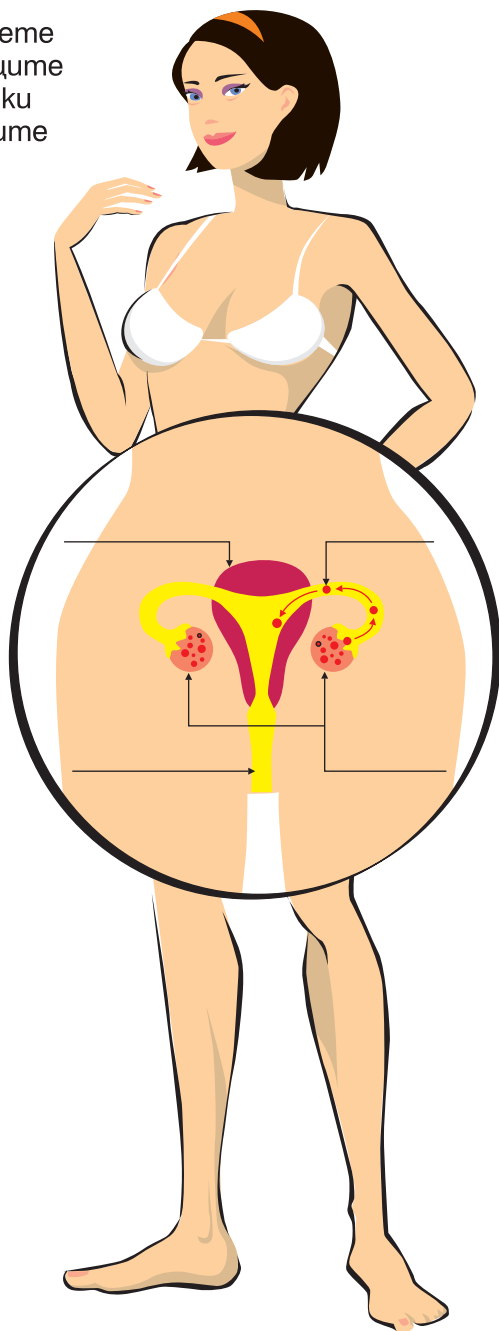
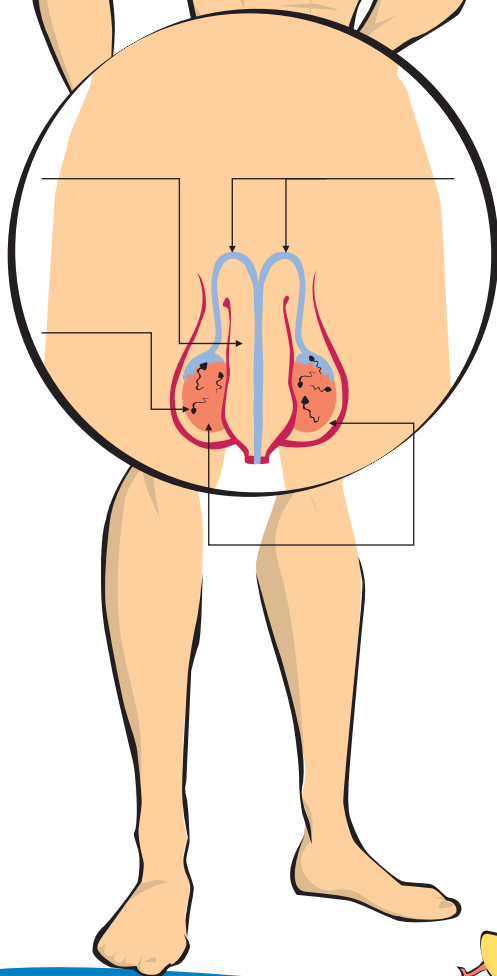
Много малко деца имат СПИН. Но ако те са родени от майка, която носи вируса на ХИВ, те може да са заразени по време на раждането. Преди много време, някои деца, които са имали хемофилия - болест, която означава, че в кръвта няма достатъчно здрави клетки и затова има нужда от преливане на кръв - са се заразявали при кръвопреливането. Но това вече не се случва. Заразяват се от ХИВ най-често при правене на полов акт без презерватив.

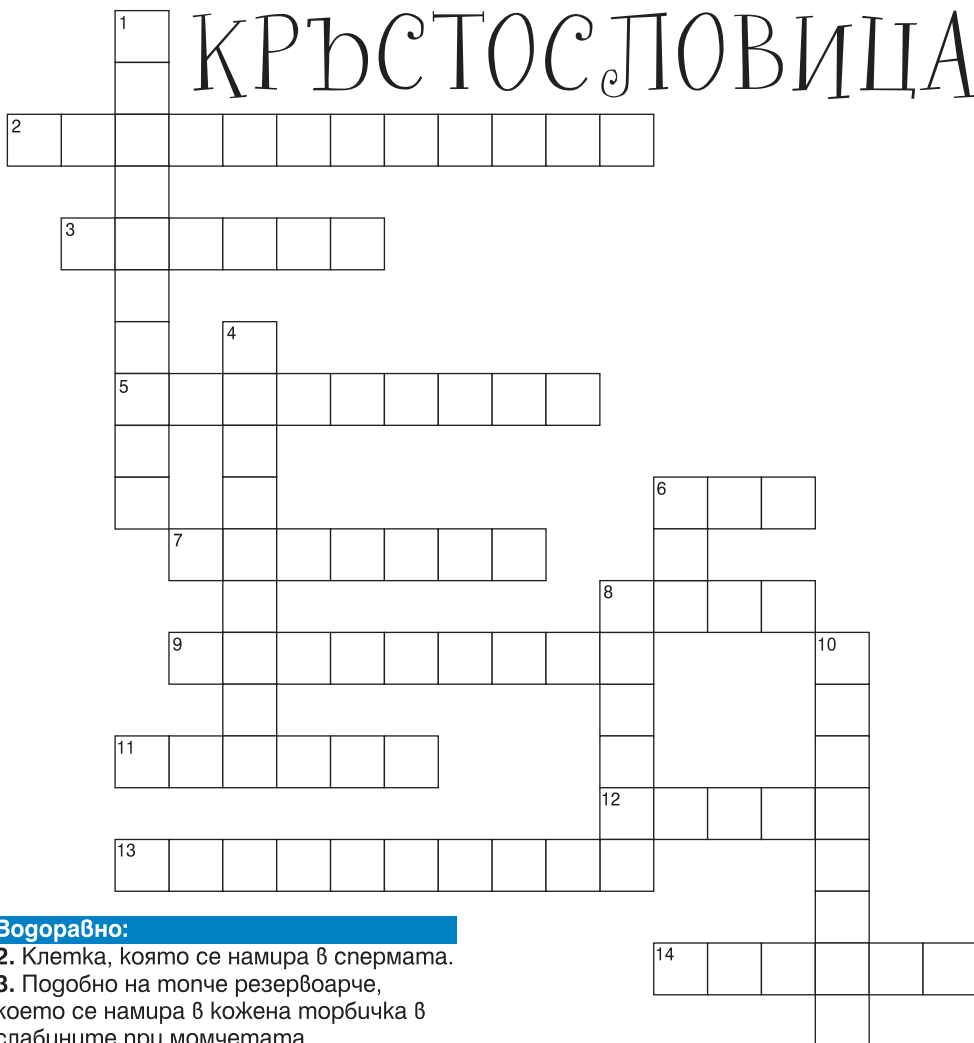

ЗАДАЧА

Попълнете
липсващите
гумички
в схемите

КРЪСТОСЛОВИЦА

Водоравно:

2. Клетка, която се намира в спермата.
3. Подобно на топче резервоарче, което се намира в кожена торбичка в слабините при момчетата.
5. Процес, при който сперматозоидът се слива с яйцеклетката.
6. Белезите, по които мъжът се различава от жената.
7. Моментът, в който бебето излиза от корема на майката.
8. Смъртносна болест, която се предава предимно по полов път.
9. Много мощна лупа, с която се виждат невидими за човешкото око частици - например клетките.
11. Най-малката част на тялото.
12. Орган, приличащ на круша.
13. Женска клетка, която се опложда при сливането си със сперматозоида.
14. Мястото, където се намират яйцеклетките.

Отвесно:

1. Период от девет месеца, през които бебето се развива в матката на жената.
4. Женски полов орган с дължина между 8 и 10 сантиметра.
6. Възел, който остава след отрязването на пъпната връв след раждането.
8. Течност, която излиза от мъжкия полов член.
10. Вещества, които са много важни за нормалното функциониране на организма.

РЕЧНИК

Бременност

Период от девет месеца, през които бебето се развива в матката на жената.

Витамини

Вещества, които са много важни за нормалното функциониране на организма.

Влагалище

Тръба с гължина между 8 и 10 сантиметра. Намира се в долната част на тялото, там, където краката се съединяват с таза.

Клетка

Твоето тяло е изградено от милиарди клетки. В човешкия организъм всяка клетка се храни, диша и взаимодейства с другите клетки.

Матка

Орган, приличащ на круша. Намира се ниско в корема на жената.

Микроскоп

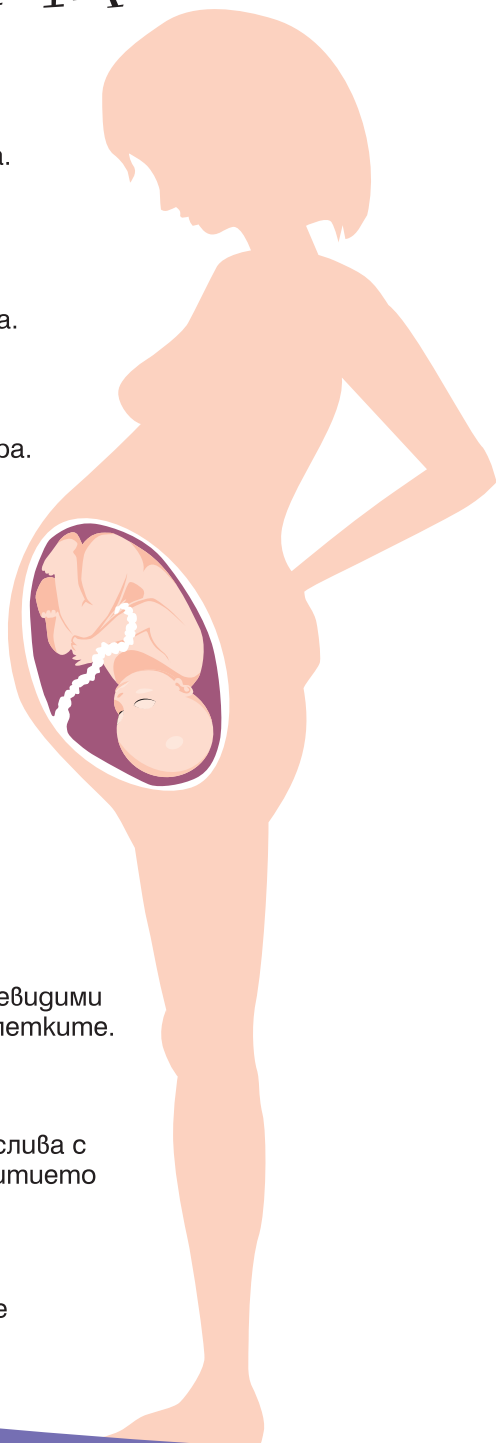
Много мощна лупа, с която се виждат невидими за човешкото око частици - например клетките.

Оплождане

Процес, при който сперматозоидът се слива с яйцеклетката. Това е началото на развитието за бебето.

Пол

Бележите, по които мъжете и жените се различават едни от други.

РЕЧНИК

Полов акт

Когато мъжкият полов член прониква във влагалището на жената.

Мъжки полов член

Орган, който служи на мъжа за размножаване.

Пъп

Възел, който остава след отрязването на пъпната връв след раждането. Пъпната връв свързва майката и бебето в корема ѝ, като чрез нея то се храни.

Раждане

Моментът, в който бебето излиза от корема на майката.

Сперма

Течност, която излиза от мъжкия полов член по време на полов акт.

Сперматозоид

Клетка, която се намира в спермата. Сперматозоидите са много, имат глава и опашка, която им помага да плуват.

СПИН

Синдром на придобита имунна недостатъчност, т.е. когато организъмът не може да се бори с болестите. Предава се предимно по полов път.

Тестис

Подобно на топче резервоарче, което се намира в кожата торбичка в слабините при момчетата.

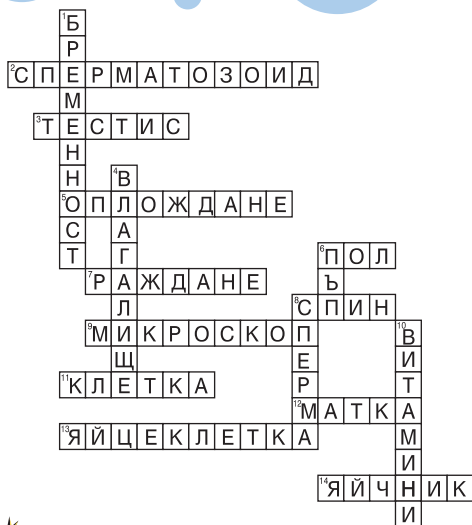
Яйцеклетка

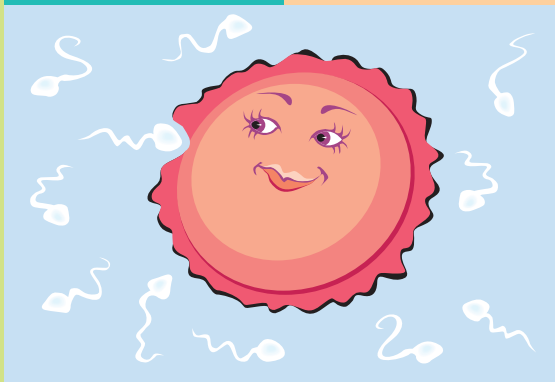
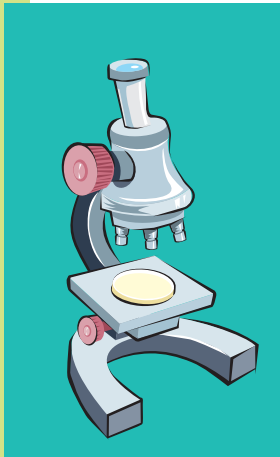
Женска полова клетка, която се опложда при сливането си със сперматозоида.

Яйчник

Мястото, където първоначално се намират „складирани“ яйцеклетките.

Отговори на кръстословицата

IPPF International
Planned Parenthood
Federation

European Network

Изданието се публикува с финансовото съдействие
на Европейския регион на Международната федерация
по семейно планиране

БЪЛГАРСКА
АСОЦИАЦИЯ
ПО СЕМЕЙНО
ПЛАНИРАНЕ
И СЕКСУАЛНО
ЗДРАВЕ

Българска асоциация по семейно планиране и сексуално здраве

Адрес на централния офис: София 1504, бул. "Княз Дондуков" 67,
ет. 1, **тел:** 943 37 10; 943 30 52; 944 19 26

Телефони на погразделенията в страната:

Варна: 052/ 613800, 0887/ 627789

Долна Митрополия: 06552/2312

Пловдив: 032/ 644458

Стара Загора: 042/ 647064

Русе: 082/ 834045

Илюстрации и оформление

ИЛИАН ЧАВРАКОВ